

Fig. 1. Kirken set fra syd. Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Church seen from the south.*

GERSKOV KIRKE

SKEBY SOGN

Kirken i Gerskov sydøst for Otterup er opført efter tegninger af arkitekt N. P. Jensen, Odense, og indviet 20. december 1925.

Ønsket om at opføre en filialkirke til Skeby Kirke opstod som følge af befolkningstilvæksten i sognets østlige del omkring Klintebjerg og Gerskov. Efter forhandlinger med Kirkeministeriet, der bl.a. indbefattede overvejelser om at flytte Skeby Kirke til en mere central beliggenhed i sognet, blev arbejdet med at opføre den nye kirke iværksat 1925.

Gerskov har siden opførelsen fungeret som filialkirke til Skeby.

Kirken er rejst i den vestlige ende af Gerskov Bygade, hvor den omgives af gadens spredte gårde og parcelluse, men ligger frit ud til markerne mod syd og sydøst. *Kirkegården*, der har bevaret sine oprindelige skel, hegnes mod Bygaden samt mod parkeringspladen vest for kirken af en lav mur af hvide kalksten, mens der er anlagt bøgehæk mod de omgivende, tilstødende marker.

Der er etableret *indgange* med dobbelt køreport og fodgængerlåde mod parkeringspladsen samt

mod Bygaden, begge med brunmalede stakitlåger hængt i murede piller. En yngre, dobbelt køreport med brunmalede stakitlåger hængt i lave træpiller er etableret i kirkegårdens nordøstlige hjørne ved materialhuset. Denne *bygning* er opført 1983 af hvide kalksten med rødt tegtag (arkitekt Miljøbyg, Odense) som erstatning for en ældre tilsvarende bygning.¹ Udvidet 2004.²

BYGNING

Den nyromanske kirke er opført 1925 efter tegninger af arkitekt N. P. Jensen, Odense. Den består af kor, skib og et tårn i vest, der efter et for opførelsestidspunktet sædvanligt mønster flankeres af to mindre rum; i dette tilfælde et materielrum i syd og et ligkapel i nord, med udvendig adgang fra kirkegården. Tårnrummet tjener som vindfang og våbenhus.

Murene er rejst af lys, grå kalksten, som det eksempelvis kendes fra den betydelige Frederikshavn Kirke (opført 1892), over en sokkel af kløvede granitsten. Langmurene afsluttes øverst med en tandgesims, mens korets og tårnets gavltrekanter har en næsten ens blændingsudsmykning, udført som en højblending afsluttet med trefliget stik med mindre, rundbuede blændinger på hver side (jf. fig. 1).

Kirkedøren sidder i tårnets vestfacade og er udformet som en rundbuet søjleportal med prydstik, mens tympanonfeltet rummer et ligearmet hammerkors i relief på en mønstermuret baggrund (fig. 3). I østmuren er der ligeledes en

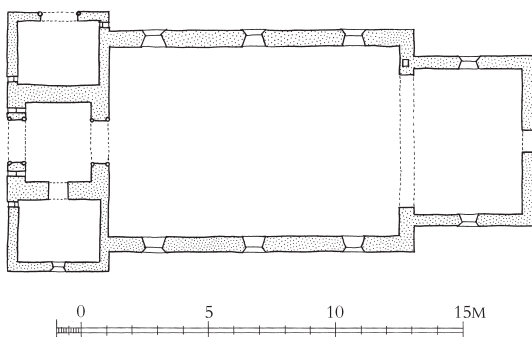

Fig. 2. Plan. 1:300. Målt af Lehn Petersens Tegnestue 1986, suppleret og tegnet af Martin Wangsgaard Jürgensen. – Plan.

rundbuet dør, som åbner ind til koret. På skibets nordside giver en dør adgang til ligkapellet, der, som nævnt, er opført ved tårnet. Den brede døråbning er, som kirkens hovedindgang, udført som søjleportal med to prydsrifter omkring tympanonfeltet, hvori et andreakors er dannet med kantstillede sten.

Kor og skib er i alt udført med otte *vinduer*, to i koret og seks i skibet (jf. fig. 1). Vinduerne er ens og har form som langstrakte, rundbuede og falsede åbninger med en let smig i facaden ind mod lysningen. Et mindre vindue, udformet som de øvrige, giver lys til materialrummet på tårnets sydside. I vest giver små glugger med trappestik lys til orgelpulpituret og trappeløbet op til klokken.

Indre. Kor og skib er dækket af hvert sit tømrede og pudsede tøndehvælv, som gennemskæres af langsidernes vinduer og bæres af gjordbuer samt afsæt i væggene (jf. fig. 4). Koret slutter sig til skibet gennem en falset, rund arkade med affasede hjørner. I skibets vestende giver en retkantet dør med små søjler i vangerne adgang til tårnrummet. *Orgelpulpituret* udgør loftet i tårnrummet, og pulpituret åbner sig ind mod kirkerummet med tre åbninger, én stor flankeret af to mindre, der alle tre følger tøndehvælvet's krumning (jf. fig. 11).

Tårnet. Fra orgelpulpituret leder en trappe op til tårnets klokkestokværk, der har to glamhuller mod hvert verdenshjørne, som ligner vinduerne i kor og skib (jf. fig. 3).

I koret ligger der lakerede fyrretræsplanker på *gulvet*, mens skibets og tårnrummets gulve er lagt med gule teglsten.

Tagstolene er alle i fyrretræ og stammer fra kirkens opførelse. Alle kirkens *tage* er dækket af røde vingetegl.

Opvarmning. Kirkens elektriske luftvarmeanlæg er installeret 1986.³ Kirken kunne fra opførelsen opvarmes med et oliefyret ↑kalorifereanlæg, anbragt delvist forsænket i en varmegrav i skibets nordøstre hjørne (jf. fig. 4). Dette anlæg blev moderniseret 1968 med to oliefyrede ↑pladeovne, der var anbragt, hvor det ældre anlæg stod.³ Dette fungerede, frem til det nuværende, elektriske varmesystem blev installeret. Kirken blev opført med indlagt *elektricitet*.⁴

Fig. 3. Kirken set fra vest. Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Church seen from the west.*

Udvendig står kirken i blank mur, mens væggene og alle detaljer indvendig er hvidtede.

Kirkens arkitekt, den produktive, men relativt ukendte N. P. Jensen, udførte flere kirker på egnen, hvoraf bygningen i Gerskov er den seneste. To tidligere, nært ved liggende kirker i Strib (Vends Hrd.) fra 1911 og Røjleskov (Vends Hrd.) fra 1914 minder i alle henseender om byggeriet i Gerskov, men de tre har også individuelle

træk, som gør, at kirkerne ikke kan kaldes identiske. Umiddelbart fremstår Gerskov som den mindst pyntede i rækken, men de er rundet af den samme forståelse af romansk arkitektur, der i vid udstrækning var det formsprog, N. P. Jensen arbejdede med fra 1880'ernes sidste del. Det ses eksempelvis på Odense Valgmenighedskirke (jf. s. 1579-82), indviet 1886, som dog, modsat de før omtalte kirker i kalksten, står i røde teglsten.

Fig. 4. Kirkens indre set mod øst. Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Church interior looking east.*

INVENTAR

Inventarets hovedstykker er tegnet af kirkens arkitekt, N. P. Jensen, Odense, ved dens opførelse. Ligesom selve bygningen tager inventaret udgangspunkt i arkitektens arbejder med de lidt ældre kirker i Strib og Røjleskov (begge Vends Hrd.). Inventaret er farvesat i lysegrå toner med detaljer i blå og guld.

Alterbordet er et panelværk, 172×54 cm, 104 cm højt, der dækkes af en plade af fyr. Det er beklædt med et *alterklæde* af rødbrun uld.

Altertavlen (fig. 5) er fra 1925 og udført af N. P. Jensen som en replik af hans altertavle til Strib Kirke (Vends Hrd.) fra 1910. Rammekonstruktionen er inspireret af de middelalderlige, gyldne altre og omfatter et rundbuet storfelt, der krones af et hjulkors og flankeres af tårnformede søjler, der alluderer til Det Himmelske Jerusalem. Postamentet er højt, og dets felt rummer en reliefskåret antikvainskrift i to linjer, der citerer

Joh. 11,25. Altertavlen er stillet bag alterbordet og hviler på en høj base, der er lidt bredere end bordet. Den står i grå staffering med detaljer i blå og guld.

I storfeltet er indsat et *altermaleri* udført i olie på lærred af Ellen Hofman-Bang, 'Påskemorgen' fra 1927 (signeret i nedre højre hjørne: »EHB«). I billedets centrum står Kristus med blikket rettet direkte mod beskueren og armene udstrakt i en positur, der skal minde om hans død på korset. Han er skildret skæggløs (jf. også Skeby Kirke s. 4880) med halvlångt hår og iført et kridhvidt ligklæde, som en knælende engel i billedets venstre side med ydmygt bøjet hoved har løftet fra jorden. Ved Kristi fødder ligger også to sovende romerske soldater. Et udkast til billedet befinder sig siden 2014 ligeledes i kirken (s. 4898).

Altersølv (fig. 7) er udført til Skeby Kirke 1994 af Erik Sjødahl Andersen for C. Antonsen, Odense. *Kalken* er 25,5 cm høj, har tragtformet fod, der

Fig. 5. Altertavlen med Ellen Hofman-Bangs maleri »Påskemorgen«, 1927 (s. 4894). Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Altarpiece with Ellen Hofman-Bang's painting "Easter Morning", 1927*

er drevet op mod skaffets midtknop; på foden er indgraveret »1994«. Bægret er højt og har rette sider, hvorpå er indgraveret et kors med trepasender. Under foden er stemplet fabriks-, mester- og lødighedsmærke: »C. Antonsen/ Sjødahl. A/ Sterling/ 925S«. Disken måler 16,5 cm i diameter og er prydet af et indgraveret kors med trepasender

i bunden. Under denne er disken stemplet som kalken og indgraveret »Skeby Kirke 1994«.

Sættet blev udført til Skeby Kirke efter tyveriet af sognekirkens ældre altersølv (s. 4868) men benytttes efter det gamle sæts tilbagekomst i Gerskov. Den tilhørende oblatæske benyttes fortsat i Skeby (s. 4869).

Fig. 6. Forstudie af Ellen Hofman-Bang til »Påskemorgen« (s. 4898). Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Preliminary study by Ellen Hofman-Bang for "Easter Morning"*.

Alterkande, 1994, udført af Erik Sjødahl Andersen for C. Antonsen, Odense. Den 26 cm høje kande har konisk korpus med et indgraveret kors med trepasender. Halsen er høj og låget har korsformet knop. Stemplet under bunden som disken. Ligesom altersølvet er kanden oprindeligt udført til Skeby Kirke.

Alterstager, o. 1925. De 47 cm høje stager har kraftig fod, cylinderskaft med tre profilringe og bred lysskål. Udformningen er inspireret af sen-middelalderlige stager fra 1500-tallet som eksempelvis Odense Skt. Hans Kirkes (jf. s. 1362).

Altersranken (jf. fig. 4), 1925, har rektangulær plan med affasede hjørner. De fem fag har kraf-

Fig. 7. Kirkens altersølv, udført 1994 af Erik Sjødahl Andersen (s. 4894). Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Altar plate, made in 1994 by Erik Sjødahl Andersen*.

tige, cirkulære balustre og afsluttes af slanke mæglere med et cirkulært topstykke prydet af et hjulkors. Skranken fremstår i lysegrå bemaling med gulddetaljer og håndliste i blank eg; knæfaldet er polstret med rødbrun uld.

Døbefont, 1925, af kunststen, 91 cm høj. Den lille fod er udformet som en omvendt terningskapitel, en høj vulst formidler overgangen til kummen, 60 cm i tværmål, der langs overkanten er prydet af en tovsnoning over en frise med indskrift i reliefversaler: »Lader de smaa børn komme til mig« (Luk. 18,16). Opstillet i korets nordvestlige hjørne.

Dåbsfad, o. 1925, 52 cm i diameter, med hvælvet bund og glat fane.

En *lysglobe* fra 2010'erne af sortmalet støbejern, 170 cm høj, er opstillet i koret.

Krucifiks (fig. 9), 2000, udført i moseeg, 108×68 cm, af Kristen Østerby, Odense. Kristus er repræsenteret igennem dels en rød korsform malet direkte på det svære korstræ, dels de påmonterede marmorstykker, der markerer de fem sår, lænde-

Fig. 8. Døbefont, 1925 (s. 4897). Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Font*, 1927.

Fig. 9. Krucifiks, udført 2000 af Kristen Østerby, Odense (s. 4897). Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Krucifix*, made in 2000 by Kristen Østerby, Odense.

klædet og det gloriekronede hoved. Krucifikset blev anskaffet i forbindelse med kirkens 75-årsjubileum og er ophængt på triumfvæggen.

Prædikestolen (jf. fig. 4) har tre fag, hvis storfelter er inddelt i fire kvadrater af krydsende profillister; i det midterste, bredere fag er en stor medaljon med Jesumonogram hen over skæringen. Under felterne er en fremspringende fodliste og over dem en ubrudt frise. Kurven flankeres af slanke og glatte småfag, der tjener til at skabe afstand til væggen og tilstrækkelig bredde til opgangen. Denne omfatter to fag med drejede balustre og mæglere med cirkulære topstykker, der svarer til stolestadegavlens (jf. ndf.). Opgangen følger sig om den sydlige del af triumfmuren. Kurven hviler på fire rektangulære piller, der står på en fælles, lav sokkel.

Fig. 10. Kirkeskibet »Margrethe«, bygget 1944 af Gorm Clausen, Marstal (s. 4898). Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *The church ship "Margrethe", built in 1944 by Gorm Clausen, Marstal.*

Stolen står i grå bemaling med hvide fag og detaljer i guld og blå. I sin udformning er den at betragte som en let forenklet variant over de prædikestole, N. P. Jensen tegnede til Strib og Røjleskov i 1911 og 1914.

Stolestaderne (fig. 4) er opstillet i to blokke af 11 stole. De har slanke, 115 cm høje gavle, der krones af et medaljonformet topstykke med en udsåret roset. Ryglænet er skråt og dannes af en enkelt planke, og sædets ydre ben er udsavet med fod, midtled og kapitæl. Bænkene er stafferet i grå toner med sort sæde og detaljer i guld og blå.

Degnestol, 1925, der er udformet som stolestaderne, bortset fra at gavlene har kvadratiske topstykker med hjulkors i relief. Frontpanelet har 2×2 profilerede fyldinger og er udført som en læsepult. Stolen står i samme bemaling som stolestaderne. Opstillet nedenfor prædikestolen i skibets sydøstlige ende.

Dørfloj, udvendig. En dobbeltfloj, af fyr, med 2×5 skiftevis små og store fyldinger, der adskilles af tovsnoninger; oprindeligt dørgreb med læseslag. Brunmalet på ydersiden og grå indvendig. *Indvendig*. Som forrige, men helt gråmalet. I døren mellem tårnrum og skib.

Pulpitur (jf. fig. 11), 1925. Brystningen har otte fag med koblede fyldinger under en svævende håndliste; de fire midterste fag er fremspringende. Fremstår i grå bemaling med lysegrå fyldinger og detaljer i guld. Bæres af ni konsoller.

Orgel (jf. fig. 11), 1970, med fire stemmer, ét manual, bygget af Bruno Christensen & Sønner, Terkelsbøl. Disposition (C-g³): Gedakt 8', Principal 4', Rørflojte 4', Oktav 2'. Femfeltet facade, der står i lysegråt med blå profiler. På vestpulpituret.

†*Orgel*, 1925,⁵ med seks stemmer, ét manual. Bygmesteren kendes ikke. Disposition: Bordun 16', Principal 8', Gedakt 8', Salicional 8', Vox celeste 8', Fløjte 4'; svelle, koppel M4'-M. Pneumatisk aktion.⁶ Orglet blev foræret som 'legetøj' til Klintebjerg Skolehjem.⁷

Salmenummertavlerne måler 98×56 cm og er udført til skydenumre. De to tavler har flankerende pilastre under en gesims, hvorpå der er stillet topspir og en diminutiv rundbuegavl. Tavlerne står i grå bemaling med gulddetaljer.

Maleri (fig. 6), o. 1925, malet af Ellen Hofman-Bang. Den lille olieskitse måler 32,5×56,5 cm og er inddelt i tre højrektangulære felter. Midtfeltet forestiller Opstandelsen og viser Kristus stående i billedets midterakse og vendt frontalt mod beskueren. Han er ikklædt hvid kjortel og har udslæde arme. Skitsen er nært relateret til kirkens altertavle og kan være et forstudie til dette. Det venstre skitse forestiller Jesu Fødsel og viser Josef og Maria, der er krøbet tæt sammen, mens de kigger på Jesusbarnet i Marias arme. I det højre felt ses Korsnedtagelsen. Kristi legeme ligger i forgrundens venstre side, mens Maria og Johannes bøjer sig ind over det. På blændrammen er annoteret, muligvis af kunstnerinden selv: »Lille Maleri til v(enstre) Jesu Fødsel i Stalden. Til h(øjre) Nedtagelsen af Korset. Jesu Mor og Apostlen Johannes sørger. I midten Opstandelsen«. Anskaffet af kirken på auktion 2014.⁸

Kirkeskib (fig. 10), 1944, en tremastet fuldrigger ved navn »Magrethe«, bygget af skibsbygmester Gorm Clausen, Marstal, og anskaffet for midler indsamlet i sognet.⁹ Skibet, der måler 100×110 cm, er udført efter den engelske klipper »Thermopylae«. Gorm Clausen benyttede samme skib som forlæg for et kirkeskib til Ærøskøbing Kirke fra 1939 (DK *Svendborg* 1589).

Fig. 11. Kirkens indre set mod vest. Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Church interior looking west.*

To *lysekroner* (jf. fig. 11), o. 1925, med 2×6 s-svungne arme på balusterskaft afsluttet af en hængekugle med stor knop. Ophængt i skibet.

Klokke, 1925, støbt af B. Løw og Søn, København; 90 cm i diameter. Om halsen etablerer to lister et skriftfelt, hvori der med versaler står: »Støbt af B. Løw og Søn, København«, og på klokkelegemet læses: »Anno 1925«. Ringningen blev automatiseret 1979.¹

KILDER OG HENVISNINGER

Nedenfor er anført en oversigt over trykte og utrykte kilder og litteratur anvendt i beskrivelsen af Gerskov Kirke. For en oversigt over arkivalier og litteratur samt forkortelser anvendt i Odense Amt i almindelighed jf. også s. 52-54 samt 56-59. Henvisninger til *Danmarks Kirker*, Kbh. 1933-, er angivet som *DK*, efterfulgt af betegnelsen for pågældende amt; referencer indenfor Odense Amt har dog kun sideangivelse.

Historisk indledning ved David Burmeister, bygningsbeskrivelse ved Martin Wangsgaard Jürgensen, inventar David Burmeister, heraf dog orgler ved Kristian Lumholdt. Oversættelse ved James Manley (engelsk). Korrektur ved Anne Frovin. Teknisk og grafisk tilrettelæggelse ved Mogens Vedsø. Redaktionen afsluttet marts 2018.

¹ NM. *korrespondancearkivet*.

² *Fyens Stiftsbog* 2004, 216.

³ NM. *Korrespondancearkivet* (projektbeskrivelse for varmeanlægget ved Lehn Petersens Tegnestue, 1986).

⁴ LAFyn *Skeby Menighedsrådsarkiv*. Kirkegårdsprotokol for Skeby Kirkegård m.m.

⁵ Iflg. notits i *Fyens Stiftstidende* 11. marts 1970.

⁶ Dispositionen gengives efter orgelbygger Knud Smen- ges optegnelser 1959. I Den Danske Orgelregistrants arkiv.

⁷ *Fyens Stiftstidende* 30. april 1970. Yderligere oplysninger om kirkens orgler findes i Den Danske Orgelregistrant.

⁸ Solgt på lauritz.com 6. febr. 2014.

⁹ Henning Thalund, *Fynske Kirkeskibe* (Skrifter fra Svendborg og Omegns Museum, bd. 27), Svendborg 1989, 60.

GERSKOV CHURCH

The church in Gerskov south east of Otterup was built to drawings by the architect N. P. Jensen, Odense. It was consecrated on 20 December 1925.

The initiative for the construction of the church was taken in a period of population growth at the eastern end of Skeby Parish at Klintebjerg and Gerskov and consequently a growing need for a local church building. After negotiations with the Ministry of Church Affairs which included deliberations over moving Skeby Church to a more central location in the parish, the work of building the new church began in 1925. Gerskov has always functioned as a chapel of ease for Skeby.

Building. The neo-Romanesque church consists of chancel, nave and a tower in the west, which in accordance with a pattern usual for the time of construction is flanked by two smaller rooms;

in this case a storage room in the south and a mortuary chapel in the north, with outside access from the churchyard. The tower room also functions as a porch. The walls are in light grey limestone. In the interior chancel and nave are covered each with its own timbered and plastered barrel vault intersected by the windows of the long sides and borne by reinforcing ribs and ledges in the walls.

The main items of *furnishing* were designed by the church's architect, N. P. Jensen, Odense, when it was built. Like the building itself the furnishings take their point of departure in the architect's work with the slightly older churches in Strib and Røjleskov (both in Vends Herred). The furnishings have a colour scheme in light grey shades with details in blue and gold.